

то долю Перещепинського скарбу можна вважати за вирішеною. Опиниться він у Петербурзі і в крачому разі забагатити (як що забагатити!) собою який-небудь з столичних музеїв.

Це вагалі звичайна доля всіх цікавіших знаходок у нас, усі вони здебільшого минають місцез музей й опадають до столице, хоча наскільку же часто буває, що там такі віречі є її попередніх роскошок, і музей столичні забагачуються на непотрібні Ім самим дублети. Як і скрізь, у нації панує той самий шкодливий централізм, з тією хіба ріжкою, що тут централіз не має нічого з того видимого оправдання, як що в інших сферах життя. Адже й на Україні єсть і свої музеї, і свої вчені, і аванці та працьовики. Чому ж усе дікаше від находит переслалася до центру, де вони лежать без усякого вживання, то ді як тут, на Україні, давало б по живу для дослідів місцевих учених? Київський музей, музей Поля в Катеринославі інші були б напевні кращими захистками для місцевих находит, віддалі столичні музеї. Централіз у таких справах велими шкодливо одбивається на культурі, бо все духове життя скликнулося петрети до центру, обектируючи таким способом великих краї, не даючи їм добра обставин власні наукові інституції. За кордоном кожна місцевість має свої музей і чудно буде, як б, скажемо, в Неаполі все цінніше забирали тепер до Риму. Колись так робилось і там, але давно вже зникнуло таку шкодливу звичку. Там тепер усіякі цінні знаходки лішаються у тому краю, де їх знайдено, бо зовсім справедливо думають, що тільки у своїй рідній обставині вони зможуть набільш користі принести. Вирвані з групу, ті речі й самі тратять половину ваги, не кажучи вже про те, що робляться недоступними людям, які набільш могли б із них користуватись. Виходить кінець кінем якесь не серйозне колекціонерство, шкодливе для центру, а ще більш шкодливе для окремих країв.

Та хіба ж про краї хто-небудь думав у нас і дбав про їх розвиток?

Сьому клубі ніхто і ніколи не "відроджує" кобзарів. Та якби й було так, то злочинство і "вради", як пише Савенко, немає в двох.

Щоб зміцнити свої доводи про злочинність українства, А. Савенко пише:

"Не менша метуша піднялась під час справи зборування пам'ятника Т. Г. Шевченка. Впорядковують вечори, читання, концерти то і т. інш.

Зібрано вже 110,000 карб. Але комітет по будівництву пам'ятника (до речі сказаний, самозваний, заснований без дозволу уряду) збирало й дали гропи.

"Нове Время" мусило вже надрукувати офіційне спростовання, що шевченківський комітет не самозваний, а існує на підставі відповідного дозволу уряду; тепер, мабуть, і "Московським Відомостям" прийдеться спростовувати неправду А. Савенка.

Державна Рада.

Засідання 19 июня

Під председательством Акимова Державна Рада до перерви принялася дебатів 42 дрібних законопроекті.

По законопроекту про агітування в казни коштів на видачу стипендій "руським" студентам варшавського політехнікума Ротванд радить викинути слово "руським", бо уряд, який розпоряджається державними грошами, не повинен засновувати стипендій в такими обмеженнями. Коли приватні особи, засновуючи в Варшаві стипендії, кажуть, що ці стипендії повинно видавати особам польського походження або католицької віри, то роблять вони це через те, що почесните, коли стипендії призначаються без всяких умов, завше оддаємо їх тільки русским студентам, які набільш могли б із них користуватись. Виходить кінець кінем якесь не серйозне колекціонерство, шкодливе для центру, а ще більш шкодливе для окремих країв.

Та хіба ж про краї хто-небудь думав у нас і дбав про їх розвиток?

Р.

3

З газет та журналів.

** Паки і паки А. Савенко.. На цей раз—в "Московських Відомостях". В ч. 141 він друкує статтю "Культура Шевченка". Основа статті тепер грунтуються не на словах улюблених "виднаго діятеля", на якому завше гаряче на сторінках "Кіевлянина" А. Савенко, а на "діяльності" тільки-что окончивши деревенські школи". Іхав, бачте, А. Савенко на парході в Катеринославі в Київ і бачив як цих "дідей"-експурсантів навчали сельські учителі, хто такий був Шевченко. А коли парход порівнявся з могилою Кобзаря, то екскурсація по доброму звичаєві застивала "заповіт". Зазначивши, що співали "Заповіт" уроочисто і дружньо, А. Савенко починає вертати знов свою казку про "Кровавий Заповіт". По своїй звичці він не хоче зачиняти, що кінець "Заповіту"—

Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте...

—нігде на прилюдних зборах не співають, та якби й заспівали, то по ліпіці, мабуть, швидче-б за Савенка це помітила і вжилаб відповідали заходи.. Далі А. Савенко наводить такий "факт"—

—всікі коментарі тут, звичайно, зайві. Завжди тільки, що бандуристи—кобзарі на Україні давно вже не мають і тіх тепер штучно відроджені київські українські клуби, яким сельські зірники начальють грati на бандури.

Цей "факт" Савенка доносить яскраво підкреслює всю його "правду", якою він орудує в своїх випадках про ти українська. Звичайно, в україн-

ському підтверджені та поправка Ротванд позбавила сміти увесь за-

конопроект, який має на меті внести в цю справу справедливість відповідно до стипендії в політехнікумі.

Коли прияти цей законопроект, то й тоді в політехнікумі для поляків буде більше стипендій, ніж для русских.

Оболєнський 2-й звертає увагу на несправильну редакцію. Слово "руський студент" можна поставити по речі з словом "чужоземець". Несправедливо законом обмежувати поляків в правах користуватись казенними стипендіями. Поправка Ротванд не порушує інтересів русских студентів, але почетнільше завше може видати ці стипендії русским.

Рада однією поправкою Ротванду привела законопроект в думській редакції.

При обговоренні вдруге внесеною з Думи законопроекту про засоби поширення діяльності сахарних заводів Вітте вказує, що ріжниця між старим думським законопроектом і теперішнім та, що раніше Дума радила познізати акциз на сахар зразу в 75 коп., а тепер вона знизжує його

хи; і однаково й ті, що тримтіли перед лицем його за свою істнування, не вінти ті, що були повернені ним в покірку опановану отару,—як всі європейські народи, цілій світ, схилилися в події перед могутньою постаттю людини-величі.

Всім відомо, що західна Європа переживала вже скілька літ наполеонівську манію; що імператор француза піднявся на стін культу; що по містах Франції, Німеччини, Англії, Італії позасвідувалися спеціальні наполеонівські гурти; що література про Наполеона, завсідь велика, ніколи не була ще такою величною і такою перейнятюючи апогеювання його, як відоме тепер.

В цих обставинах цікаво подивитися, в яких становищі супроти Наполеона стоїть наша частина Європи, і чи немає пунктик дотуки між Україною і цілій світ, що може хто

зім'яється в події перед могутньою постаттю людини-величі.

Поки цей чоловік не умре, або поки ми його не сковамоюмо з людськими очима—світ не матиме спокою". Така була думка англійців, коли воювали у згоді з урядом Європи, заманули цілого велетя людськості на свій корабель, і, протестуючого і гірко киленути, завели його на Св. Олен...

Коли Наполеон умер, по європейських дворах справді почали по легені. Все обіляло квокватися в своїх вінків колії. І на будущі трупи наполеонової слави повірювали маленькі слави маленьких героїв, якими Наполеон, як був живий, перекидав, як піньками. Протягом всього майже XIX століття Наполеон був довоно, скубно, і хвищано ногами. Йому не могли подарувати його великоності. Але ця сама величність наречена перемогла ніччиму "суету", і почалося ХХ століття був і в свідомі дивного і цікавого явища: як друзі і вороги колишні Наполеонові; як ті, чиє імення він підніс на недосліжні вер-

постепенно по 10 коп. на протягі 4 років. Оператор проти всякої пониження акцизу на сахар. Коли закордоном споживають сахар більше, то там казни не доводиться годувати голіндів. Не можна зразу зменшувати аналогії і збільшувати видатки, зменшуючи акцизу на сахар оператор вважає приміром Думи.

Бобринський дивується, навіщо міністерство зменшує ціни на сахар на п'ять коп., коли такого зменшення не помічала споживачі. Особи, які стоять на чолі фінансового відомства і які думають, що населення повинно дозволяти стригти себе, забувають, що в іноземніх при минулій революції велику роль відіграла байдужість розумного населення, і в цьому винувата фінансова політика. Міністерство народної освіти розіслало підпочтівцям шкільних округ пояснення, що учнів, яких увільнили з урядових школ на підставі пункту 18 і 19 § 11-го правил про карі, затверджених міністрам 4-го має 1874 року. Міністерство народної освіти відповідало підпочтівцям шкільних округ пояснення, що учнів, яких увільнили на підставі вищезгаданих пунктів із урядових школ, а також із приватних правил, не можна примати в приватні школи, хоч би ці школи і не мали ніяких правів.

(Р. В.)

Синод і Іоаніті. Санодська відозвається на проекту юнітів, яким відповідає, навіщо міністерство зменшує ціни на сахар на п'ять коп., коли такого зменшення не помічала споживачі. Особи, які стоять на чолі фінансового відомства і які думають, що населення повинно дозволяти стригти себе, забувають, що в іноземніх при минулій революції велику роль відіграла байдужість розумного населення, і в цьому винувата фінансова політика. Зразу йде річ ве про зменшення налого, а про полегшення наслідку користується потрібним юному продуктом. Постанову Думи оператор вважає висловом громадської думки, а против цього не слід іти Раді.

Вітте вказує, що зменшення акцизу принесе користь тільки тим місцевостям, де сіють буряки, а населенням по цих місцевостях живе й та країще, ніж де інде в Росії, через пе зменшення акцизу оператор вважає несправедливим.

Голова ради міністрів. Нова порада Думи зменшує дохід казни в 29 мільйонів. Бживання сахару після зменшення акцизу не побільшиться, бо ніхто не помітить ріжниці на четверть копійки на фунт. Немає рапід зменшувати державну прибутку, коли видатки збільшуються. Країце зовсім однією винуватою за фінансовий проект, ніж зменшувати сахарний дохід.

Ротванд заявляє, що зменшення приватних казні на 2/3, чи 3 мільйонів покриється збільшеннем вживання сахара, через це, на думку оператора, законопроект треба прийняти в редакції Думи.

Хаменко теж висловлюється за законопроект.

Рада однією одділака законопроекта про зменшення акцизу. Таким чином увесь законопроект признано однією.

В закритому засіданні прийнято законопроект про встановлення вартості нових суден військового флоту і оборудування заводів військового відомства і про агітування в казні

коштів і для місцевих жителів. Засновуючи стипендії для русских студентів, цим самим робиться полегшість русским студентам, а це суперечить меті, для якої засновано варшавський політехнікум.

В закритому засіданні прийнято законопроект про встановлення вартості нових суден військового флоту і оборудування заводів військового відомства і про агітування в казні

коштів і для місцевих жителів. Засновуючи стипендії для русских студентів, цим самим робиться полегшість русским студентам, а це суперечить меті, для якої засновано варшавський політехнікум.

В закритому засіданні прийнято законопроект про встановлення вартості нових суден військового флоту і оборудування заводів військового відомства і про агітування в казні

коштів і для місцевих жителів. Засновуючи стипендії для русских студентів, цим самим робиться полегшість русским студентам, а це суперечить меті, для якої засновано варшавський політехнікум.

В закритому засіданні прийнято законопроект про встановлення вартості нових суден військового флоту і оборудування заводів військового відомства і про агітування в казні

коштів і для місцевих жителів. Засновуючи стипендії для русских студентів, цим самим робиться полегшість русским студентам, а це суперечить меті, для якої засновано варшавський політехнікум.

В закритому засіданні прийнято законопроект про встановлення вартості нових суден військового флоту і оборудування заводів військового відомства і про агітування в казні

коштів і для місцевих жителів. Засновуючи стипендії для русских студентів, цим самим робиться полегшість русским студентам, а це суперечить меті, для якої засновано варшавський політехнікум.

В закритому засіданні прийнято законопроект про встановлення вартості нових суден військового флоту і оборудування заводів військового відомства і про агітування в казні

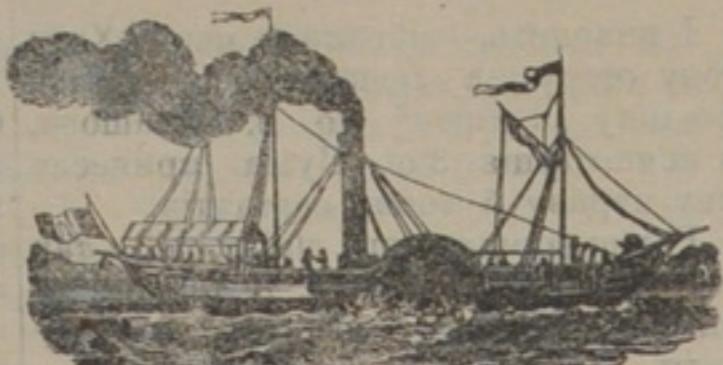
коштів і для місцевих ж

Пройде від обов'язкової ягни. П'єса на 3 дні (на позначеній сюжет). Написав Л. Манько. Ціна 2 карб.

Сердечна страдниця або в Сібір на катогру. Картина з народного життя, на 4 дні (на позначеній сюжет). Написав Л. Манько. Ціна 2 карб.

Степ. Драма в 5 ти діях з співами і танцями. Написав Хома Сердюк. Одеса. 1912 р. Ціна 30 коп.

Параходи Товариств:

Общество Параходства по Дніпру и его притокамъ и 2-е Параходное Общество по Дніпру и его притокамъ.

Удержує почтово-пасажирські рейси по описим водним шляхамъ:

- 1) По Кіїво-Катеринославському два рази на день: з Києва . . . . . 8½ г. р. 15 г. дня, Катеринославу 5 г. р. 15 г. дня.
- 2) По Кіїво-Ржищевському щодня: з Києва . . . . . в 8 г. дня, Ржищева . . . . . в 10 г. веч.
- 3) По Кіїво-Гомельському щодня: з Києва . . . . . в 2 г. дня, Гомеля . . . . . в 1½ г. дня.
- 4) По Кіїво-Чернігівському щодня: з Києва . . . . . 12½ г. д. 15 г. дня, Чернігова . . . . . 3 г. дня і 7 г. веч.
- 5) По Кіїво-Пинському щодня: з Києва . . . . . в 9½ г. ранку, Пинська . . . . . в 9 г. ранку.
- 6) По Кіїво-Чорнобильському щодня: з Києва . . . . . в 6 г. веч., Бороня . . . . . в 8 г. утра.
- 7) По Кіїво-Могильовському: з Києва—по неділям, понеділкам, середам, четвергам і п'ятницям в 2 г. дня, з Могильова—по неділям, понеділкам, вівторкам, четвергам і п'ятницям в 6 г. ранку.
- 8) По Могильово-Оршанському } щодня.
- 9) По Гомель-Вітковському } щодня.

Театр і музика,

— Український театр. Сьогодні в літньому театрі купецького саду трупа д. Садовського виставляє др. „Помета Гуцул“.

— Українська трупа І. Селюка розспівала виставу в г. Глухові, на Чернігівщині.

За український університет.

До виразів співчуття і признання українському парламентському союзові у Відні призываються слухачі скіфських пасажинських курсів (11 підписів).

ДОПИСИ.

(Оо власних кореспонденцій).

С. МИРОВКА, Київського пов. „Літнє століття“. Літній добі, коли починають вільшуватись селянські заробітки, починається збільшуватись і п'янство, а разом з ним число потайних шинків. В нашому селі на кухні Мотуївці було тільки три потайних шинки, які постачали горілку охочим і вдень і вночі. А пе на літо однією єще чотирьох. Так що маємо сім. Идуши на буряки, селянє часто-густо беруть з собою гірлік, а ввечері, вернувшись долому, пропивають решту того, що запололи вдень та може ще вдома доведеться іноді доложити. На все село, не помиляючись можна сказати, є не менше 50 потайних шинків. Це крім казенних монопольки, двох пивних і шинку. Взагалі п'янство що дали дуже шириться. Поліція нічого не може відійти з ним. Попавши до шинку, а тоді бійка. Оде не давно селянин Кухаренко прибив жінку.

М. ТУЛЬЧИН, брацлав. повіту, (на Поділлі). Тульчин містечко—з давнім історичним минулім і нірвально-агадується в історичних українських драмах. Всю було одним з перших культурних осередків Дикого поля і любими резиденцією брацлавських козацьких полковників, особливо Богуна. В початку XVIII століття Тульчин став резиденцією Потоцьких; одні з них, Фелікс, дуже любив Тульчин і оселився там назавжди, вибудувавши роскошний палац і засадивши кругом нього чудовий парк з ставками, фонтанами, штучними горами і т. інш. Багато над всим цим пропливло крипакої крові.. Вага могли б розказати про причуди Фелікса Потоцького покрив зеленими мохом штучні скелі. Все дали і дали від цих скель втікає тиха байка—легенда, налякання солдатською піснею. В старому панському палаці квартирує тепер військо. Нічого вже не лишилось в старому, запущеному паркові: мармурові статуї, фонтани—розвалились, розсіялися, розкрадені. Один тільки бує мармуровий любки Потоцького. Столітній стоять ще в досі під вікнами палацу, наче заглядають в них в дивованням, що то за нові люди там.

В самому палаці не лишилось до нашого часу майже нічого, щоб нагадувало про його славне минулє, тільки в тій частині, де офіцерський клуб, єсть ще скілька дверок, фотогелів та інших прібінців.

Час і людє все аницили. В кінці вісімнадцятого століття в палаці Потоцького жив щось з цікавою словоизвістною російським полководцем Сусловом; після цього тут теж лишилось скілька дрібниць. Після війни з французами, в Тульчині було перенесено головну квартиру Південної російської армії, а пізніше тут снували свої проекти декабристи, тут жив полковник Пестель. Ще й досі в Тульчині показують той дім, де жили декабристи. Коли було ліквідовано справу декабристів, російський уряд перевів головну квартиру Південної армії в інше місце і з того часу Тульчин став занепадати. Роки 80 містечко ледве животило. Але з проведеним сусідньої заливової дороги, Тульчин почав знов підніматись, розрослась в новому комерції хлібом і мануфактурою і тепер в Тульчині живе більше 30.000 душ, єсть скілька школ і вагони культуру відродження. Тульчин на посuvується дуже швидко і містечко починає займати одно в перших місцях на Поділлі.

Листування редакції.

Д-р А. Н. С. Х. Чикаленко виїхав з Києва і повернеться коло 20 лютого. Д-р Павловський теж виїхав на місяць.

Справочний оділ.

Напевніше відомості. Четверг, 21-го лютого, Піст—Петрівка. Мч. Іуліана Тарасівського, св. Терентія, Епіконійского, при. Тарасівського, та Іуліана. Сх. сон. 3 г. 54 кв., зах. сон. 8 г. 14 кв.

Редактор В. Яновський.
Видавець С. Чикаленко.

Оповістки.

Лікарі та Лікарні

Зуб на пі-
дари. Бр. ТЕТЕЛЬБАУМ, Прорізна
шт. 24. Прайм-лікар-спец. 9 год. р. хо 9 г. в. Пломб.
50 к., вириє. зуб. без болю 1 р. Штучні зуби 1 р.

ПРИТУЛОК ДЛЯ ПОРОДІЛЬ

аку-шарки М. І. Дмитрієво-Лінчевської
Шія докладається. Прайм породіль у волку
кору. Мар.-Благовіщенська 44.

КВАТИРИ

Готель „Україна“ віддає в найм КІМ-
НАТИ по міс. і на-
добу, недорого. Нуль.—Курд.

Кватири зо всіма вигодами найма-
ються Палькінська, № 8,
(будинок Юркевича.)

4, 5, 7 й 8 кімн. 0.273-5

ВСЯКІ

В БОРЖИШОЛІ

в розріб купувати „РАДУ“
можна в книгарні „НАЧАЛО“,
там-же продаються і всякі українські книжки.

У НОВОМОСКОВСЬКОМУ

купувати Раду окремими №№ можна
на у власн. агента д. БОГОМАЗА.

НОВІ КНИЖКИ

ВИДАВНИЦТВА „ВІК“
МАТУШЕВСЬКИЙ Ф. Крівава байка. Ц. 5 к.
ВОЛХОВСЬКИЙ

По дорозі до рідної школи
Ц. 7 коп.

ЕФРЕМОВСЬКИЙ Новий документ до
старих позів. Ц. 15 к.

Українська історія. Ц. 40 к.
Склад видання в Українській кни-
гарнії, Київ, Базилівська, 8. 0-324-1

В ЄЛИСАВЕТІ

Елисаветграді купувати в
розріб „Раду“ на таких самих умовах як і в
конторі газети „В Українській кни-
гарнії“ можна в Українській кни-
гарнії (Дворцова вул. дім Солов'євського). Книгарні при-
подають також на інші укр. видання.

Е великий вибір українськіх книжок.

Пишуча машина

CONTINENTAL
Пишуча машина

Пишуча машина

КОНТИНЕНТАЛЬ

найкраща машина цього часу, ви-
значається простою і гарною конструк-
цією і має всі новівведення прилади, ко-
тих інші машини не мають. Пишуча машина

українським шрифтом. На всесвітній виставці в Брюсселі 1913 р., та в Турині 1911 р. одержала п'ятьнадцять нагород, Grand-Prix, Бедичевський поспіх всходи.

Головний представник для Київської, Волинської, Подільської та Чернігів-
ської губернії

ЕРНСТ ТОРКЛЕР.

Київ. Хрестові 20. Прейс-курант на
замовлення висилається ДУРНО
100 752-50

Л. І. ЗДРОЄВСЬКИЙ і К. В. ГРАБОВСЬКИЙ

Київ, ПРОРІЗНА, 9.

Пропонує:

ПЛУГИ одно та двохкорпусні А. ВЕНЦЬКОГО.

ПРУЖИННІ КУЛЬТИВATORI A. ВЕНЦЬКОГО.

Спеціальні ЛАПИ для очищення ПАРУ до КУЛЬТИВаторів ВЕНЦЬКОГО.

УДОСКОНАЛЕНІ універсалні рядові сівалки А. ВЕНЦЬКОГО, що висі-
вають всяке насиня без зміни шестерні.

Жатвені машини „МАКЪ КОРМИКЪ“.

Всякі машини та орудія першокласних заводів.

10-307-7

ПРОДАЄТЬСЯ КНИЖКА:

„ОПОВІДАННЯ“

Василя Стефаника.

З портретом автора. В книзі уміщено такі оповідання: Ангел, Сама самиська, Сон, Басараби, Озиміна, Згоди, Синя книжечка, Виводили з села, Стратиця, В корамі, Лесова фамілія, Побожня, Вечірня година, Майстер, Мамин синок, Катруся, Портрет, Давнина, Виступи, Май, Палі, Смерть, Кленові листки, Похорон, Такий налок, Осьль, Шкода, Нохина, Камінний хрест, Засідання, З міста Йоду, Святій вечір, Діти, Піхнес, Лав, Лист.

ЦІНА 70 коп., на кращому папері 85 коп. (ВЛАСНІСТЬ РЕДАКЦІЇ „РАДА“.)

Виключний склад видання в УКРАЇНСЬКІЙ КНИГАРНІ—Київ, Безаківська, 8;

продаж там-же і по всіх інших українських книгаарнях.

0-165-1

ВОДЕСІ У Владівостоці

передплату можна „РАДУ“ окремими №№ можна в книж-
умовах як і в кінотеатрі, в українській кни-
гарнії „ДІЛО“, Конна ул. № 11. Там-же
купувати „Раду“ окремими номерами.

Супутник „Ради“

Виходить щоден. Передплата на рік для Російської України 44 ко-
рони, на пів року 22 корони; за зміну адреси 50 сотників.

Адреса редакції: Галичина, Львів, Ринок ч. 10. Oesterreich Lemberg.

15-323-2

Приймається передплата на 1912 рік на часопис

„ДІЛО“

Виходить щоден. Передплата на рік для Російської України 44 ко-
рони, на пів року 22 корони; за зміну адреси 50 сотників.

Адреса редакції: Галичина, Львів, Ринок ч. 10. Oesterreich Lemberg.

15-323-2